

פרשת כי תשא תשע"א ארון העץ

ביה"כ אהל נחמה

שמות פרק לד

(א) ויאמר יקנק אל משה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וכתבתי על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברתי: (ב) והיה נכון לבקר ועלית בבקר אל הר סיני ונצבת לי שם על ראש ההר: (ג) ואיש לא יעלה עמך וגם איש אל ירא בכל ההר גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא: (ד) ויפסל שני לוחות אבנים כראשונים וישבם משה בבקר ויעל אל הר סיני כאשר צוה יקנק אתו ויקח בידו שני לוחות אבנים: (ה) ויכד יקנק בעץ ויתצב עמו שם ויקרא בשם יקנק: ...

רש"י

(כז) את הדברים האלה - ולא אתה רשאי לכתוב תורה שבעל פה: (כט) ויהי ברדת משה - כשהביא לוחות אחרונות ביום הכפורים: כי קרן - לשון קרנים, שהאור מבהיק ובולט כמין קרן. ומהיכן זכה משה לקרני ההוד, רבותינו אמרו מן המערה, שנתן הקב"ה ידו על פניו, שנאמר (שמות לג כב) ושכותי כפי: (ל) וייראו מגשת אליו - בא וראה, כמה גדולה כחה של עבירה, שעד שלא פשטו ידיהם בעבירה, מהו אומר (שמות כד יז) ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר לעיני בני ישראל, ולא יראים ולא מזדעזעים; ומשעשו את העגל, אף מקרני הודו של משה היו מרתיעים ומזדעזעים: (לא) הנשאים בעדה - כמו נשיאי העדה: וידבר

משה אליהם - שליחותו של מקום, ולשון הווה הוא כל הענין הזה: (לב) ואחרי כן נגשו - אחר שלמד לזקנים, חוזר ומלמד הפרשה או ההלכה לישראל. תנו רבנן כיצד סדר המשנה, משה היה לומד מפי הגבורה, נכנס אהרן, שנה לו משה פרקו, נסתלק אהרן וישב לו לשמאל משה, נכנסו בניו, שנה להם משה פרקם, נסתלקו הם, ישב אלעזר לימין משה ואיתמר לשמאל אהרן, נכנסו זקנים, שנה להם משה פרקם, נסתלקו זקנים ישבו לצדדין, נכנסו כל העם שנה להם משה פרקם, נמצא ביד כל העם אחד, ביד הזקנים שנים, ביד בני אהרן שלשה, ביד אהרן ארבעה וכו' כדאיתא בעירובין (נד ב):

במדבר פרק י' פסוק לג

ויסעו מהר יקנק דרך שלשת ימים וארון ברית יקנק נסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה:

רש"י

(א) בעת ההוא - לסוף ארבעים יום נתרצה לי ואמר לי פסל לך, ואחר כך ועשית לך ארון, ואני עשיתי ארון תחלה, שכשאבוא והלוחות בידי היכן אתנם. ולא זה הוא הארון שעשה בצלאל, שהרי משכן לא נתעסקו בו עד לאחר יום הכפורים, כי ברדתו מן ההר צוה להם על מלאכת המשכן, ובצלאל עשה משכן תחלה ואחר כך ארון וכלים, נמצא זה ארון אחר היה. וזהו שהיה יוצא עמהם למלחמה. ואותו שעשה בצלאל לא יצא למלחמה אלא בימי עלי, ונענשו עליו ונשבה:

דברים פרק י'

(א) בעת ההוא אמר יקנק אלי פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים ויעלה אלי ההרה ועשית לך ארון עץ: (ב) ונצבת על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברתי ושמתי בארון: (ג) ויעש ארון עצי שטים ויפסל שני לוחות אבנים כראשונים ויעל ההרה ושני הלוחות בידו: (ד) ונצבת על הלוחות כמכתב הראשון את עשרת הדברים אשר דבר יקנק אליכם בהר מתוך האש ביום הקהל ויתתם יקנק אלי: (ה) ואפן וארד מן ההר ואשם את הלוחות בארון אשר עשיתי ויהיו שם כאשר צונו יקנק:

רמב"ן לדברים פרק י'

- (א) **בעת ההיא אמר ה' אלי פסל לך** - אחר שהתנפלותי לפני ה' את ארבעים היום ואת ארבעים הלילה נתרצה אלי שיכתוב לוחות שניות, אבל היו הראשונות מעשה אלהים 5 והמכתב מכתב אלהים, ובאלו צוה אותי שיהיו מחצב ידי והמכתב יהיה כמכתב הראשון באצבע אלהים: **וטעם ועשית לך ארון עץ** - שתשים הלוחות בתוכו בעת שתד. והיה הארון הזה כולו עץ הוא והמכסה אשר עליו 10 מלמעלה כמנהג בכל הארונות, והיו הלוחות שם עד שנעשה המשכן, ואז עשו הארון המצופה זהב והכפורת אשר עליו זהב טהור. ולא אמר לו כן בלוחות הראשונות, לפי שהיה גלוי לפניו שישברם. וטעם ויהיו שם כאשר צוני 15 ה' (פסוק ה), שהיו שם עד שנעשה המשכן, שצוני (שמות כה כא) ונתת את הכפורת על הארון מלמעלה ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך. וזהו הטוב והישר בפסוקים האלה: וכתב רש"י ולא זהו ארון שעשה 20 בצלאל, שהרי לא נתעסקו במשכן אלא לאחר יום הכפורים, כי ברדתו מן ההר צוה להם על מלאכת המשכן, ובצלאל עשה המשכן ואח"כ ארון וכלים, נמצא זה אחר היה. וזהו שהיה יוצא עמהם למלחמה, ואותו שעשה בצלאל לא 25 יצא במלחמה אלא בימי עלי, ונענשו עליו ונשבה. זה לשון הרב. ודברי אגדה הם שמצא כתוב בתנחומא. ויש לשאול ואחר שהוציא משם הלוחות ונתנם בארון שעשה בצלאל מה היה בזה, ולמה הוא יוצא עמהם למלחמה. 30 ואומרים ששברי הלוחות היו שם, וכן באגדה. אבל דברי יחיד הם, שכך שנינו במסכת שקלים (ירושלמי פ"ו ה"א) תניא רבי יהודה ברבי אלעאי אומר שני ארונות היו עם ישראל במדבר, אחד שהיו שברי הלוחות מונחין בו 35 וכו', ורבנן אמרי אחד היה ופעם אחת יצא בימי עלי ונשבה. ודעת רבותינו בכל מקום בתלמוד (ברכות ח ב, ב"ב יד ב, מנחות צט א) אינו כן, אלא לוחות ושברי לוחות מונחים בארון. ועוד אנה יעמוד הארון הזה עם הלוחות 40 הראשונות כל ימי המדבר, כי במשכן בבית קדשי הקדשים לאחר הפרוכת אין שם שני ארונות. וכן שלמה לא הכניס לבית קדשי הקדשים אלא ארון אחד (מ"א ח ו - ט): אבל
- הארון הזה של משה, כשנעשה ארונו של 45 בצלאל גזוהו כדן תשמישי קדושה. וזהו הנכון על דעת רבותינו, כי על דרך הפשט יתכן כי ועשית לך ארון עץ - ירמוז לארון שעשה בצלאל. וזה, כי מתחלה נצטווה משה על המשכן וכליו, והיתה המצוה הראשונה ועשו 50 ארון עצי שטים (שמות כה ט), כי היא עיקר הכוונה בכל המשכן להיות השם יושב הכרובים. ואחרי כן עשו את העגל, וכאשר נתרצה השם למשה ואמר לו שיכתוב על הלוחות האלו כמכתב הראשון צוהו בקצרה 55 שיעשה ללוחות האלה ארון עץ, היא המצוה ללוחות הראשונות. והנה הזכיר לו המצוה הראשונה שבענין המשכן ושהכל תלוי בה, ומזה למד משה לעשות המשכן וכליו כאשר נצטווה מתחלה. ויהיה פירוש ויהיו שם כאשר 60 צוני ה' - שהיו שם לעד לעולם, כאשר צוהו ה' מתחלה (שם שם כא - כב) ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך ונועדתי לך שם ודברתי אתך וגו'. והנה ברדתו הניח הלוחות באהל מועד עד שיעשה הארון והמשכן, כי אלו לא 65 שבר הלוחות הראשונות באהל מועד יהיו עד עשות בצלאל הארון. וכן שברי הלוחות על כרחנו שם היו, כי לא החזירים עמו להר. וראיה לזה, שלא הזכיר משה זו הצואה בסדר כי תשא, כי שם הזכיר ארון בצלאל בפירוש, וכאן 70 לא הזכיר המשכן וכליו כי הם הרואים אותו, ולפיכך הזכיר זה בקצרה: ואל יקשה בעיניך שאמר ואעש ארון עצי שטים ואפסל שני לוחות אבנים - כי השלים ענין הארון כאחד, כי הנה צוהו השם פסל לך וגו' ועלה אלי ההרה ועשית 75 לך ארון עץ, שיעלה תחלה בלוחות ואחרי כן יעשה ארון עץ, אבל האריך לומר ואכתב על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברת ושמתם בארון - לומר שיהיו כראשונות במכתב וראוי שיהיו בארון 80 המצוה כראשונות שאוּעַד שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי, ולכך השלים ואעש ארון - להשלים המצוה והמעשה בקצרה, ואחרי כן שב להאריך במוקדם. וטעם ואפן וארד מן ההר ואשם את הלוחות בארון אשר עשיתי - 85 שעשיתיו ברדתי, ויהיו שם - לעד כאשר צוני ה' - להיות כבודו שוכן בתוך בני ישראל:

ירושלמי מסכת סוטה פרק ח ה"ג (דף כב טור ב-ג)

דתני ר' יודה בן לקיש אומר שני ארונות היו מהלכין עם ישראל במדבר אחד שהיתה התורה נתונה בו ואחד שהיו שברי הלוחות מונחין בתוכו זה שהיתה התורה נתונה בתוכו היה נתון באהל מועד הדא היא דכתיב וארון ברית יי ומשה לא משו מקרב המחנה וזה שהיו שברי הלוחות נתונים בתוכו היה נכנס ויוצא עמהן ורבנן אמרי אחד היה ופעם אחת יצא ובימי || עלי נשבה קרייא מסייע להן לרבנן אוי לנו מי יצילינו מיד האלהים האלה מילא דלא חמוון מן יומיהון קרייא מסייע לר' יודה בן לקיש ויאמר שאול לאחיה הגישה ארון האלהים והלא ארון בקרית יערים היה מאי עבדין לה רבנן היה נכנס הגישה אלי הציץ וקרא מסייע לרבי יודה בן לקיש הארון וישראל ויהודה יושבים בסוכות והלא ארון בציון היה מה עבדין לה רבנן סכך שהיה בקירו שאדיין לא נבנה בית הבחירה משנגנו הארון נגנו עמו צנצנת המן וצלוחית שמן המשחה ומקלו של אהרן ופרחיו ושקידיו וארגזו שהשיבו פלשתים אשם לאלהי ישראל ומי גזון יאשיהו.

שמואל א פרק ד

(ז) וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי אָמְרוּ בְּאֵלֵהֶם
אֶל הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ אֹי לָנוּ כִּי לֹא הִיְתָה
כְּזֹאת אֲתָמוּל שְׁלֹשׁ : (ח) אֹי לָנוּ מִי
יִצְלֵנוּ מִיַּד הָאֱלֹהִים הָאֲדִירִים הָאֵלֶּה
אֵלֶּה הֵם הָאֱלֹהִים הַמְּכִים אֶת מְצָרֵינוּ
בְּכָל מַכָּה בַּמִּדְבָּר :

רש"י

(ח) **בכל מכה במדבר** - על ים סוף ויונתן תרגם ולעמיה
עבד פרישן במדברא ובספרי שנינו שהפרשה הזו עירוב
דברים מי שאמר זה לא אמר זה כשרין שבהם אמרו מי
יצילנו מיד האלהים האדירים האלה והרשעים אמרו אלה
הם האלהי המכים את מצרים בכל מכה כל מכות שהיו לו
על המצרים הביאם אין לו עוד מכה מעתה :

שמואל א פרק יד פסוק יח

וַיֹּאמֶר שְׂאוּל לְאַחִיָּה הַגִּישָׁה אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים כִּי הִיָּה אֲרוֹן הָאֱלֹהִים בַּיּוֹם
הַהוּא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל :

רש"י

הגישה ארון האלהים - אורים ותומים : **כי היה ארון
האלהים ביום ההוא** - המקרא חסר תיבה אחת כי היה
ארון האלהים שם ביום ההוא :

שמואל ב פרק יא פסוק יא

וַיֹּאמֶר אֹרִיָּה אֶל דָּוִד הָאֲרוֹן וַיִּשְׂרָאֵל וַיַּהֲוֶדָה יֹשְׁבֵים בְּסָפוֹת וְאֲדָנִי יוֹאָב וְעַבְדֵי אֲדָנִי עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה חֲנִיִּם
וְאֲנִי אָבוֹא אֶל בֵּיתִי לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁכַּב עִם אִשְׁתִּי חֲנֹךְ וְחֵי נַפְשִׁךָ אִם אַעֲשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה :

www.TempleInstitute.org

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.